

מסורת הש"ס

א) וַיָּבֹאוּ מוֹסְפוֹת מִנְחוֹת לָהּ. ד"ה קיבורת, ב) כריתות ג [כל הסוגיא ע"ש], ד) [לעיל סג. מוספתא פ"י כריתות ג:], ד) ג"ז שם בכריתות ג:], ה) [כריתות ב:], ו) [שם ג:], ו) [ויקרא ד:], ח) [ויקרא יט, שם ב, דברים יח], ט) [שעוקמן ומנענען רש"י],

תורה אור השלם
1. וחבר חבר ושאל אוב ידעני ודרש אל המתיים: דברים יח יא

גליון הש"ס

תוס' ד"ה והנשאל ב' רבתיב בקרא. עיין עירובין יז ע"ב ותמורת חיים שם:

הגהות הב"ח

ה) גמרא דללו שמה חלוקה דלמתיא:

לעניו רש"י

איישלי"ה [אישיל"א, בית-השחי.

מוסף רש"י

לפי שאין בו מעשה. הילכך לאו בר קרבן הוא, אבל אוב ים זו מעשה שמקטש זורועותיו ומדבר משחיו (כריתות ג:), ואי חלוקין הן במיתה. ואי לאו הטעם דלית ביה מעשה מיתות מחלקין לחטאות, דהא חלוקין בן צמיתות וה"ל למיתנייהו אי הוה בר קרבן (שם). ר' עקיבא היא. דלמחר מגדף מביא קרבן דלאו בעינן מעשה (שם). נהי דלא בעי ר"ע מעשה רבה. מדקמיני מגדף (שם). הוי מעשה ואפילו לרבנן. מדקאמר ר"ל הקשת זרועותיו הוי מעשה וחזינן במתני' דפליגי רבנן אמגדף ולא פליגי אבעל אוב, ש"מ דאפילו לרבנן חשיב מעשה (שם). אינו חייב אלא על דבר שיש בו מעשה. דגבי חטאת כתיב ועשה אחת מכל מצות ה' (דעירל ג:), אלא אמר עולא. הייט טעמא דלא פליגי רבנן אבעל אוב, דלאו בהקשת זרועותיו מיחי' אלא במקטר לשד. לשר השדים (כריתות ג:), אחד חבר גדול. שמחבר חיות גדולות ותמנעין יחד (שם). חבר קטן. לחיות קטנות לזרם שמתחבן כנשפים יחד (שם). דצמיד יזבורא רעקרבא. דלא חשיבי איסור ללוחשן (שם). הוראיל וישנו בלב. עיקר איסורי תלוי ברוע לכו דע למי גדף הילכך לא חשיב מעשה, אבל השתחוה אט רואין שמתחוה לעבודת כוכבים. גליון, הואיל וישנו בלב, עיקר איסורו בהמשכת הלכ ואין כאן מעשה, ומה שמדבר איז אלא משמעי איסורו, אבל כפיית קומתו היינו עיקר איסורו, דאילו היה מדבר במקל עבודת כוכבים בלא השתחוה לא מחייב, דאין עיקר בלב אלא כפייה הוא החיוב (שם).

בתנ"י פיוס. שם המכסף המדבר הארץ ומושיב לו צשחיו תחת זרועותיו ומדבר משחיו אייטל"ה בלע"ז: **ידעוני המדבר צפיו.** כדמפרש בגמרא [ע"ב] חיה אחת ים ששמה ידוע ומכניס ממנה עזס על ידי כשפים: **הרי אלו צסקילה.** כדכתיב (ויקרא כ) צאבן ירגמו אותם: **והנשאל בהם.** שצא ושאל בהם להגיד לו דבר העמיד כגון שאלו: **צאזהרה.** דלא תפנו אל האזניות (שם יט). ואזהרה דמכשפים גופייהו מלא ימנא בך וגו' וחוצר חצר ושאל אוב ידעוני (דברים יח): **גב'.** ככריתות קא חשיב לכל כריתות שצמורה שחייבין עליהן על שגבתן חטאת ותנן (שם דף ג:) בעל אוב ולא תנא ידעוני: **הואיל ושניהם בלאו אחד נאמרו.** בלאו דלא תפנו אל האזניות ואל הידעונים ואם עשה שניהם בהעלם אחד אינו חייב אלא חטאת אחת שהלאוין מחלקין לחטאות כדכתיב (ויקרא ד) אשר לא תעשינה דהיינו דברים שהן בלא תעשה וסמין ליה או הודע אליו אלמא חטאת אלאוין קיימי והני אע"ג דכי עבד לחד מינייהו צאפי נפשיה מיחייב דהא לאו אתרוייהו קאי לא תני להו לתרוייהו התם דכי תנינא התם מיד

דמחייב אכל חד וחד כי עביד להו כי הדדי הוא דמנינן כדאמרינן התם צרישא דגמרי' דפרכינן מנינא למה לי שאם עשאן כולם בהעלם אחת חייב על כל אחת ואחת הלכך לא מצי למתני ל"ז כריתות לחייבו ל"ז חטאות. והא דנקט הואיל ושניהם בלאו אחד נאמרו ולא נקט הואיל ושניהם בכרת אחת נאמרו משום דחלוק חטאות אינו תלוי בחלוק כריתות דהא מפטס שמן המשחה וסך משמן המשחה משום דאיכא שני לאוין על צצר אדם לא ייסק וצמתנכו לא תעשו כמותו (שמות ג) אע"ג דאין צשניהם אלא כרת אחת כדכתיב (שם) איש אשר ירקח כמותו ואשר יתן ממנו על זר ונכרת מעמיו אמרי' התם' דכי עביד להו צסוג צדהדי מיחייב על כל אחת ואחת: **ריש לקיש אמר ידעוני.** להכי לא תנינא לה להתם משום דאפי' כי עביד לה צאפי נפשיה לאו בר קרבן הוא לפי שאין זו מעשה וחטאת אינה בלא אלא על המעשה דכתיב' ועשה אחת אבל בעל אוב צריך להקיט

צזרועותיו דללקמן והקשת זרועותיו חשיב ליה מעשה אבל הכנסת העזס ידעוני אינו מדבר צשעת מעשה אלא לאחר המעשה שהוא צפיו מדבר העזס מאליו: **ורבי יוחנן.** דאמר ידעוני צאפי נפשיה: בר קרבן הוא והאי דשייריה משום דלא מיחייב תרתי עלייהו: **מאי שנא בעל אוב דנקט.** תנא למתנייה ושייריה לידעוני ולא נקט ידעוני ולשייריה לבעל אוב: **משום דפסח ביה קרא.** בכל דוכתיא

אוב זה המדבר בפיו הרי אלו בסקילה י'והנשאל בהם באזהרה: **גב'.** מאי שנא הכא דקתני בעל אוב וידעוני ומאי שנא גבי כריתות דקתני בעל אוב ושייריה לידעוני ר' יוחנן אמר הואיל י'ושניהן בלאו אחד נאמרו ר"ל אמר ידעוני לפי שאין בו מעשה ור' יוחנן מאי שנא בעל אוב דנקט משום דפתח ביה קרא וריש לקיש מ"ט לא

אמר בר' יוחנן אמר רב פפא חלוקין הן במיתה ור' יוחנן חלוקה דלאו שמה חלוקה (ב) דמיתה לא שמה חלוקה ורבי יוחנן מ"ט לא אמר כריש לקיש אמר לך מתני' דכריתות ר' עקיבא היא דאמר לא בעינן מעשה וריש לקיש נהי דלא בעי ר' עקיבא מעשה רבה מעשה זוטא בעי מגדף מאי מעשה איכא עקימת שפתיו הוי מעשה בעל אוב מאי מעשה איכא הקשת זרועותיו הוי מעשה י'ואפילו לרבנן והתניא (א) אינו חייב אלא על דבר שיש בו מעשה כגון זיבוה קיטור וניסוך והשתחוואה ואמר ר"ל מאן תנא השתחוואה ר"ע היא דאמר לא בעינן מעשה ור' יוחנן אמר י'אפילו תימא רבנן כפיפת קומתו לרבנן הוי מעשה השתא לריש לקיש כפיפת קומתו לרבנן לא הוי מעשה כי קאמר ר"ל גמי לר"ע אבל לרבנן לא אי הכי יצא מגדף ובעל אוב מיבעי ליה אלא אמר עולא י'במקטר לשד א"ל רבא מקטר לשד עובד עבודת כוכבים הוא אלא אמר רבא י'במקטר לחבר אמר ליה אביי המקטר לחבר חובר זה בסקילה (ג) ת"ר י'חובר חבר י'אחד חבר גדול ואחד חבר קטן ואפי' נחשים ועקרבים אמר אביי (ה) הלכך האי מאן דצמיד יזבורא ועקרבא אע"ג דקא מיכוין דלא ליזקו אסור ורבי יוחנן מאי שנא דכפיפת קומתו לרבנן הוי מעשה ועקימת שפתיו לא הוי מעשה אמר רבא שאני מגדף הואיל וישנו בלב מתבי

והנשאל בהן. פ"ה צאזהרה דלא תפנו ואזהרה דמכשפות גופיה מלא ימנא בך וקשה דאי אל תפנו אזהרה לנשאל א"כ יהא זו כרת דכתיב צפרשת קדושים והנפש אשר תפנה וגו' והכרתי אותה וי"ל איפכא דאזהרה לנשאל מלא ימנא בך *דכתיב צקרא צתריה שואל אוב ידעוני: **הואיל' ושניהם בלאו אחד נאמרו.**

פ"ה שהלאוים מחלקים לחטאות דכתיב אשר לא תעשינה וסמין ליה או הודע אליו ואף על גב דבס"פ כלל גדול (שבת דף סט.) הוא דדריש ריש לקיש צשגגה עד שיצג בלאו צצה ור' יוחנן ס"ל שגג צכרת אע"פ שהיז בלאו מ"מ בלאוין תלא מילתא כיון דאשכחן מפטס וסך דאיכא שני לאוין וכרת אחד מסתברא דלכך כתובין שני לאוין כדי לחייבו שני חטאות: **מאן תנא השתחוואה ר' עקיבא היא.** מימא הא לא מחייב ר"ע במגדף אלא משום דכתיב כרת צמקוס קרבן כרתנן צספ"ק דכריתות (דף י: א) וא"כ בהשחחוהא דלא כתיב ציה כרת צמקוס קרבן ליפטור וכן ידעוני אליצא דר' יוחנן לר"ע אמאי חייב הא לא כתיב ציה כרת צמקוס קרבן וי"ל דר"ע אליצא דדצריהס דרבנן קאמר להו לדידי לא בעינן מעשה לדידכו אודו לי מיהת במגדף דכתיב ציה כרת צמקוס קרבן א"נ כיון דחייב רחמנא במגדף ש"מ דצכל דוכתי לא צעי מעשה לענין קרבן כלל דעקימת שפתיו לרבי יוחנן אליצא דר"ע לא חשיב מעשה הואיל וישנו בלב דללקמן ולר"ל אליצא דר"ע מחייביה אע"פ דלית בה מעשה רבה אלא זוטא: **יצא** מגדף ובע"א אוב מיבעי ליה. צריש כריתות (דף ג:) משני חדא מתרתי נקט ולייתי בעל אוב מגדף איזטרריך ליה קד"א הואיל וכתיב כרת צמקוס קרבן אימא מודו ליה לר"ע קמ"ל ודכך הש"ס צכמה מקומות כן כדאשכחן צפ"ק דחולין (דף כב. ושם) ידו הימנית מדרצה צר צר חנה נפקא ומשני כהונה צעיא אצבע וצסוף התודה (מנחות דף פג.) משני כדי נסבא וצסוף דס הטטאת (וצמס דף תל. ושם) משני הך צ' סיגויי: **הואיל' וישנו בלב.** פ' צקוטנ' שאפי' מצרך השם כל היום ואין לצו כלפי מעלה אלא לדבר אחד ומכנהו בשם המיוחד אינו חייב וקשה השתא השתחוהא גמי

ישנה בלב כדאמרינן (לעיל דף סא:) גבי אדנרטא אי לא קיבלה צאלוה לאו כלום הוא וי"ל מדכתיב גבי ניוטה (נחום א) ממך יאל חושב על ה' רעה דהיינו צצשקה שגידף שהיה שלוחו של סמחריב מלך אשור וניוטה צארך אשור ותלאו הכתוב צצחשבה ולפי מאי דפרישי' לעיל (שם ד"ה רבא) צצסתם עבודת כוכבים מאהצה ומיראה חייב ניחא דאין תלויה בלב:

אוב כתיב צרישא: **חלוקין הן צמיהס.** כשפירס סקילתן חלקן הכתוב כי יהיה צהן אוב או ידעוני מות יומתו צאבן ירגמו אותם דמיהס צם [ויקרא כ] ולא כתיב וידעוני הלכך אי הוה ידעוני צר קרבן הוה מיחייב עליה גמי כי עביד ליה צדהי אוב: **מ"ט לא אמר כריש לקיש.** דפטור ליה לגמרי מקרבן הא ודאי צעינן מעשה: **ר"ע** היא. דקא חשיב מגדף צההוא מנינא ופליגי רבנן עליה במגדף משום דאין זו מעשה הלכך לר' עקיבא מחייב עליה ולא שיירה אלא משום דלא מחייב תרתי אתרוייהו: **עקימס שפתי.** שעוקמין ומנענעין(ט) כשהוא מדבר חשיב ליה ר"ע מעשה אבל ידעוני אפי' עקימת שפתים ליכא: **ואפי' לרבנן.** קאמר ריש לקיש דהוה מעשה צתמיהה. כלומר מדלא פליגי רבנן עליה התם אלא במגדף אבל צבעל אוב מודו אלמא הקשת זרועותיו דבעל אוב הוי מעשה: **אינו חייב.** קרבן על שגבתן: **מאן תנא שהשחחוה.** לענין קרבן: **ר"ע** היא **דאמר לא צעינן מעשה.** רבה אלא מעשה זוטא: **כי אמר ריש לקיש.** דהקשת זרועותיו לבעל אוב הוי מעשה לר' עקיבא קאמר: **אי הכי.** מתני' דקתני התם [כריתות ב:] צמילתא דרבנן יאל מגדף שאינו מחייב על שגבתו חטאת לפי שאין זו מעשה וגבי חטאת כתיב [במדבר טו] תורה אחת יהיה לכם לעושה צשגגה ואי הכי יאל מגדף ובעל אוב מצעיא ליה: **צמקטר לשד.** בעל אוב דקתני ככריתות דמודו ציה רבנן צהכי עסקינן שמקטר לפני השד הממונה על אותו דבר דהוי מעשה גמור: **עוצד עצועס כוכבים הוא.** ועוצד עבודת כוכבים הא קתני לה התם [כריתות ב:] ומשני **צמקטר לחצר.** אינו מקטר לשם אלהות אלא ע"י הקטרה נעשה המכשפות לחצר השדים לכאן: **חוצר חצר הוא.** ואינו אלא בלאו: **והתורה אמרה חצר כגון זה צסקילה.** חירון הוא. מאחר שמחבר את השדים צמיד אמרה התורה שיהא צסקילה וכל שזדונו חייב מיתה על שגבתו מביא קרבן דכי אמרי' חוצר חצר אינו אלא צאזהרה זה המחבר חיות וצהמות נחשים ועקרצים למקוס אחד ע"י נחשים: **אחד חצר גדול.** מאסף חיות וצהמות גדולות: **חצר קטן.** מחצר שקצים ורמשים: **ואפי' נחשים ועקרצים.** לגרותן זה צוה או למקוס מדבר שלא ימנאו ציישוב וזיקו: **אסור.** וכגון שאין רצין אחריו שאין כאן משום פקוח נפש: **הואיל וישנו בלב.** עיקר חיוב הבא עליו תלוי בלב שמתכוין לצרך השם שאפילו מצרך את השם כל היום ואין צלצו כלפי מעלה אלא שהעלה את השם לדבר אחר ומכנהו בשם המיוחד ומקללו אינו מתחייב:

סה.

ארבע מיתות פרק שביעי סנהדרין

קעא א מיי' פ"ו מהל' ע"ז הל' א ב ופי"א הלכה יד סמג לאוין לת טור י"ד סימן קעט: **קעב** ב מיי' שם פי"א הל' יד סמג שם: **קעג** ג מיי' שם פ"ו הלכה ב: **קעד** ד מיי' פ"א מהל' שגגות הלכה ב והלכה ד: **קעה** ה מיי' שם פ"ו הלכה א: **קעו** ו ז מיי' פ"ו מהל' ע"ז הלכה א [נוש"ע י"ד סי' קעט סעי' יט]: **קעז** ח מיי' שם פי"א הלכה י סמג לאוין כד נוש"ע י"ד סימן קעט סעיף ה: **קעה** ט שם סעיף ז וכפירות רש"י: